

SLOVENŠČINA 16. STOLETJA
(bere Anja Aleksandra Adamič
pod mentorstvom dr. Vere Smole in dr. Irene Orel)

Primož Trubar, *CATEHISMVS SDVEIMA ISLAGAMA*

(Tübingen, 1575, 463–464, 381–473, Gg–Gg1, Gg5–Gg)

OD SAKONA.

OD TIGA SMO VLEtih Buquizah, od fpreda inu poprei vti Cerkouni Ordningi tudi fadofti inu obilnu vuzhili inu piffali, Obtu fdai hozhmo kratku poftauti, koku fe ty Sakoniki imαιο vti Cerqui porozhati. Satu ta Pridigar ima vti Cerqui pred Sakoniki letaku gouoriti.

VI Ifuoleni Boshy, tukai fta dua noua Sakonika vto nasho Cerkou prishla, Nemu ie N. N. Ime, Inu ni N. N. ta hozhta tukai ozhitu nih Sakonsko oblubo fpoftnati, inu fe vkupe porozhiti, Na tu proftita leto Cerkou, fa eno gmain proshno, de nima knyuu Sakonu Gofpud Bug fuio Gnado inu fui shegen da, fa volo fuiga Synu Iefufa Criftufa Gofpudi inu Ohranenika nashiga. Natu molite ta S. Ozha nash & c.

Inu Potehmal fmo mi fdai vtim Boshym Imeni vkupe prishli, hozhmo mi tukai nakuliku inu kratku od tiga Sakona is S. Pifma gouoriti, Sa volo de ty mladi Sakoniki, od nih ftanu inu Poklizane, bodo poduuzheni inu bodo veidili, koku fe imαιο pruti Bogu fpokorszhino dershati, inu po Boshy voli na tim fueitu, do nih prauiga redu vkupe shiueti. [...]

Sa letim ima ta Pridigar knim letaku gouoriti, Nu vidua Noua Sakonika aku hozhta vti vishi inu po tim Boshym vuku inu vkafanu vkupe vtim Sakonu shiueti, prebiuati, inu fdai vayu Sakon vpryzho Boshyo inu te nega Cerque poderditi [!], Taku daite eden drugimu fui perftan, inu daite te vayu deftno roke vkupe, Inu ti N. gouori letaku fa meno, Ieft N. vfamem tebe N. kmui Sakonski inu porozheni Sheni, inu tukai tebi oblubim, de hozho tebe od danashniga dne, dotle nayuu ta Smert ne reslozhi, lubiti, fo vfem pruti tebi biti fueift, Inu tebe ne zho fapuftiti, ne vbushtui, ne vbolefni, ne vobeni reui oli nadlugi, kir nama od BVGA pryde, Temuzh tebe dershati, varouati inu fueiftu na ftрани ftati. Natu ieft tebi dam leto muio fueift inu oblubo. Inu ty N. reci tudi taku fa meno, Ieft N. vfamem tebe N. kmuimu Sakonskimu inu Porozhenimu Moshu, Inu tukai tebi oblubim, de ieft hozho tebe od danashniga dne, dotle nayuu ta Smert ne

reslozhi, fa lubu imeiti, tebi biti fueifta, inu pokorna, inu nezho tebe fapuftiti, ne vbushtui, ne vbolefni, ne voboni [!] reui inu nadlugi, kir nama od Buga pryde, Temuzh tebi fueiftu na strani ftati. Natu iest tebi dam leto muio fueist inu oblubo.

Natu ta Pridigar derfozh nih obeyu roke vkupe, ima letaku gouoriti.

Leto vayu Sakonsko fueift inu oblubo, katero fta vidua letukai pred Bugom inu pred nega Cerkouio eden timu drugimu oblubila inu dala, Iest koker en Slushabnik te Cerque vkupe dam inu poterdim, vtim Imeni Ozheta, Synu inu S. Duha, Inu kar ia [!] Bug vkupe fauefal, tiga oben zhlouik ne ima refuefati.

Potle ta Pridigar ima htim ludem rezhi, de doli poklekneio inu de molio letaku fa nim.

Vir: Korpus besedil slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja (fran.si).

PREČRKOVANA RAZLIČICA

Katekizem z dvejma izlagama (1575): OD SAKONA

Od tiga smo v le-tih bukvicah odspreda inu poprej v ti *Cerkovni ordningi* tudi zadosti in obilnu vučili inu pisali. Obtū zdaj hočmo kratku postaviti, koku se ti zakoniki imajo v ti cerkvi poročati. Zatu ta pridigar ima v ti cerkvi pred zakoniki le-taku govoriti:

Vi izvol[j]eni božji, tukaj sta dva nova zakonika v to našo cerkov prišla. Nemu je N. N. ime inu ni N. N. Ta hočta tukaj očitu n[j]im zakonsko obl[j]ubo spoznati inu se vkupe poročiti. Natu prosita le-to Cerkov za eno gmajn prošnjo, de n[j]ima k n[j]iju zakonu gospud Bug sujo gnado inu suj žegen da zavol[j]o sujga sinu Jezusa Kristusa, gospudi inu ohran[j]enika našiga. Natu molite ta s. očanaš & c.

Inu potehmal smo mi zdaj v tim božjim imeni vkupe prišli, hočmo mi tukaj nakuliku inu kratku od tiga zakona iz S.(vetiga) pisma govoriti, zavol[j]o de ti mladi zakoniki od n[j]ih stanu inu poklican[j]e bodo podvučeni inu bodo vejčili, koku se imajo pruti Bogu s pokorščino držati inu po božji vol[j]i na tim svejtu do n[j]ih praviga redu vkupe živeti. [...]

Za letim ima ta pridigar k n[j]im le-taku govoriti: Nu, vidva nova zakonika, aku hočta v ti viži inu po tim božjim vuku inu ukazan[j]u vkupe v tim zakonu živeti, prebivati inu zdaj vaju zakon v pričō božjo inu te n[j]ega Cerkve potrditi, taku dajte eden drugimu suj prstan inu dajte te vaju destne roke vkupe. Inu ti, N., govori le-taku za meno: Jest, N., vzamem tebe, N., k muji zakonski inu poročeni ženi inu tukaj tebi obl[j]ubim, de hočo tebe od današn[j]iga¹ dne, dotle naju ta smrt ne² rezloči, l[j]ubiti, so vsem pruti tebi biti zvejst inu tebe nečo zapustiti ne v buštvi ne v boleznī ne v obeni revī oli nadlogi, kir nama od BUGA pride, temuč tebe držati, varovati inu zvejstu na strani stati. Natu jest tebi dam le-to mujo zvejst inu obl[j]ubo. Inu ti N., reci tudi taku za meno: Jest N. vzamem tebe N. k mujmu zakonskimu inu poročenimu možu inu tukaj tebi obl[j]ubim, de jest hočo tebe od današn[j]iga³ dne, dotle naju ta smrt ne⁴ rezloči, za l[j]ubu imejti, tebi zvejsta inu pokorna inu nečo tebe zapustiti ne v buštvi ne v boleznī ne v obeni revī inu nadlogi, kir nama od Buga pride, temuč tebi zvejstu na strani stati. Natu jest tebi dam le-to mujo zvejst inu obl[j]ubo.

¹ Corr. po izvirmiku iz *denašniga*.

² Corr. po izvirmiku iz *na*.

³ Gl. op. 1.

⁴ Gl. op. 2.

Natu ta pridigar, držoč n[j]ih obeju roke vkupe, ima le-taku govoriti:

Le-to vaju zakonsko zvejst inu oblubo, katero sta vidva le-tukaj pred Bugom in pred n[j]ega Cerkovjo eden timu drugimu obl[j]ubila inu dala, jest koker en služabnik te Cerkve vkupe dam inu potrdim v tim imeni Očeta, Sinu inu S.(vetiga) Duha, inu kar je Bug vkupe zavezal, tiga oben človik ne ima rezvezati.

Potle ta pridigar ima h tim l[j]udem reči, de doli pokleknejo in de molijo le-taku za n[j]im.

Vir: Mirko Rupel, *Slovenski protestantski pisci*, Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1966, 246–247. Priredili Irena Orel in Vera Smole.

POSODOBITEV

Katekizem z dvema razlagama (1575)

O zakonu

O tem smo dovolj in veliko učili in pisali spredaj v tej knjižici in prej v *Cerkovni ordningi* (*Cerkvenem redu*). Zato bomo zdaj na kratko določili, kako naj se zakonci poročajo v cerkvi.

Pridigar naj pred zakonci v cerkvi govori tako:

»Vi, Božji izvoljenci, v našo cerkev sta prišla dva nova zakonca. Njemu je ime N. N. in njej N. N. Onadva želita javno izreči zakonsko obljubo in se poročiti. Na to prosita Cerkev za skupno prošnjo, da bi jima dal gospod Bog milost in blagoslov za njun zakon zaradi svojega sina Jezusa Kristusa, našega gospoda in rešitelja. Zato molite sveti očenaš itd.

In ker smo se zdaj zbrali v božjem imenu, bomo tu nekoliko in na kratko govorili o zakonu iz *Svetega pisma*, da bodo mladi zakonci poučeni in bodo vedeli o svojem stanu in poklicanosti, kako naj se obnašajo do Boga s pokorščino in po božji volji živijo skupaj na tem svetu do konca svojega časa.« [...]

Za tem naj jima pridigar govori tako: »No, vidva, nova zakonca, če hočeta na tak način in po božjem nauku in ukazu skupaj živeti in prebivati v zakonu in zdaj potrditi svoj zakon pred Bogom in njegovo Cerkvijo, tedaj dajta drug drugemu svoj prstan in sklenita desni roki. In ti, N., govori za menoj takole: "Jaz, N., vzamem tebe, N., za svojo zakonsko in poročeno ženo in ti obljubljam, da te bom ljubil od današnjega dne, dokler naju smrt ne loči. V vsem ti bom zvest in te ne bom zapustil ne v uboštvu ne v bolezni ne v nobeni nesreči ali nadlogi, ki bi nama prišla od Boga, temveč te bom podpiral, varoval in ti stal zvesto ob strani. K temu ti dajem to svojo zavezo in obljubo." In ti, N., reci tudi tako za menoj: "Jaz, N., vzamem tebe, N., za mojega zakonskega in poročenega moža in ti obljubljam, da te bom ljubila od današnjega dne, dokler naju smrt ne loči, da ti bom zvesta in pokorna in te ne bom zapustila ne v uboštvu ne v bolezni ne v nobeni nesreči in nadlogi, ki bi nama prišla od Boga, temveč ti bom stala zvesto ob strani. K temu ti dajem svojo zavezo in obljubo."«

Nato naj pridigar, ki drži njuni sklenjeni roki, govori takole:

»Vajino zakonsko zavezo in obljubo, ki sta si jo obljubila in dala tu pred Bogom in pred njegovo Cerkvijo, jaz kot služabnik Cerkve sklenem in potrjujem v imenu Očeta, Sina in Svetega Duha. In kar je Bog zvezal, tega ne sme noben človek razvezati.«

Potem naj pridigar ljudem reče, naj pokleknejo in za njim molijo takole. [...]

Posodobitev je prilagojena po večinoma enakem besedilu v *Znanstvenokritični izdaji dela Cerkovna ordninga z znotrajjezikovnim prevodom v sodobni slovenski knjižni jezik* (Primož Trubar, *Cerkveni red* (1564) , ur. Kozma Ahačič, kritični prevod Vinko Ošlak, Kozma Ahačič, Ljubljana, Založba ZRC, ZRC SAZU, 2014, 380, 384–385). Priredili Majda Merše, Irena Orel in Vera Smole.